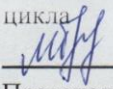
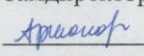
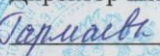

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
МО «Закаменский район»
МАОУ «Ехэ-Цакирская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО на заседании
МО учителей гуманитарного
цикла

/Максарова М.Б./
Протокол №1 от «30» 08 2023г

СОГЛАСОВАНО
Замдиректора по УВР

/Аршанова И.Л./
Протокол №1 от «30» 08 2023г.

УТВЕРЖДЕНО
Директор школы

/Гармаева Х.В./
Протокол №24 от «31» 08 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Бурятский язык»
для 7 класса основного общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Цырендоржиева Оюна Мэлсовна,
учитель бурятского языка и литературы

у. Ехэ-Цакир, 2023 г.

Тайлбaри бэшэг

7-дохи классай буряад хэлээр ажалай программа иимэ нормативна документнууд дээрэ үндэһэлнэ:

- Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования ФГОС;
- Примерная рабочая программа учебного предмета «Родной (бурятский) язык» для общеобразовательных организаций с обучением на родном (бурятском) языке 5-9 классы (одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию);
- Учебный план МАОУ “Ехэ-Цакирская СОШ”, Основная образовательная программа основного общего образования МАОУ “Ехэ-Цакирская СОШ”;
- Годовой календарный учебный график МАОУ “Ехэ-Цакирская СОШ. Ажалай программа бээлүүлгэдэ иимэ һуралсалай ном хэрэглэгдэхэ зэргэтэй. О.Ш.Цыремпилова, Ц.С.Жанчипова. Буряад хэлэн, 7-дохи классай һуралсалай ном. - Улаан-Үдэ: “Бэлиг” түб, 2018. – 179 х.

Шухала шадабари ба дадалнууд

Һурагшад 7-дохи класс дүүргэхэдэ, иимэнүүд шадабари ба дадалтай (**предметные результаты**) болохо ёһотой:

- хэлэлгэдэ олон янзын үйлэ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ һураха;
- причастна болон деепричастна дахуулалнуудтай мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдэ хэрэглэхэ;
- дүтэрхы удхатай холболтонуудые зүбөөр хэрэглэхэ;
- зүйр үгэнүүдэй илгаануудые мэдэхэ, зүбөөр хэрэглэжэ һураха;
- аянгалһан үгэнүүдые хэлэлгэдэ зүбөөр хэрэглэхэ.

Метапредметнэ шадабари: бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй темэ хэлэхэ, зорилгыень табиха;
- багшатай сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яжа шиидхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсуулхэ, тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо;
- өөрынгөө, ондоо хүнүүдэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохёохо.

Оршон тойрониё шудалха шадабари (познавательные УУД):

- текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза (виды информации) ойлгохо; юун тухай хэлэгдэнэб, удхань амар бэ, идейнь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнууд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондохи холбоо харуулха, тодоруюлан зохёон тогтоохо; бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгооо дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол аман ба бэшгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгооо үндэхэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;
- өөрынгөө һанал бодол, һанамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө һанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнуудые табиха.

Нуралсалай ажалда дифференцированнэ, творческо, элдэб нюруугай даабаринууд дурадхагдана.

Метапредметнэ шадабаринуудаар һурагшадые хангахаар проектнэ хүдэлмэринүүд хараалагданхай. Иимэ зохоохы ажал гү, али түсэл бэелүүлэгдэхэ:

- Нонирхолтой ушар
- Захаамин нютаг айлшалагты
- Буряд нааданууд
- Дуратай хоол

Программын бүридэл

1. Дабталга.
2. Үйлэ үгэ.
3. Зүйр үгэ.
4. Дахуул үгэ.
4. Холболто
5. Аянгалһан үгэ.
7. Сэглэлтэ.
8. Дабталга.
9. Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.

Программын байгуулга ба удха (102 час)

Түрэл буряд хэлэн (1 час)

Дабталга (4 час)

Юумэнэй нэрын морфологическа шанар шэнжэнүүд. Юумэнэй ба түлөөнэй нэрэнүүдэй нюурта, өөртэ хамаадал. Шанарта ба харилсаата тэмдэгэй нэрэнүүдэй илгаа. Тоогой нэрэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэлгэ.

Дайбар үгэнүүдэй үйлэ, шанар тодорхойлолго. Тэдэниие мэдүү-лэлнүүд соо хэрэглэлгэ.

Үйлэ үгэ (30 час)

Эхин класста үйлэ үгэ тухай үзэхэнөө дабталга.

Үйлэ үгын удха. Тэрэнэй морфологическа шэнжэнүүд ба синтак-сическа үүргэ. Үйлэ үгы мэдүүлэлэй хэлэгшэ болгон хэрэглэлгэ.

Үйлэ үгын һуури. Үйлэ үгын мэдүүлһэн, хандаһан, причастна, деепричастна түлэбүүд. Үйлэ үгын нюурай зүйр үгэнүүдые абалга. Үйлэ үгын бии бололго.

Причастинуудай зохилдол, хамаадал.

Причастна ба деепричастна дахуулалнуудтай мэдүүлэлнүүд. Тэдэнэй сэглэлтын тэмдэгүүд (юрэнхы ойлгосо). Тухалагша үйлэ үгэнүүд.

Элдэб янзын үйлэ үгэнүүдые, причастна болон деепричастна дахуулалнуудтай мэдүүлэлнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэлгэ. Үйлэ үгэ-синонимуудые хэлэлгэдээ олоор хэрэглэжэ һуралга.

Зүйр үгэ (6 час)

Зүйр үгэнүүд тухай ойлгосо, тэдэнэй илгарал. Зүйр үгэнүүдые хамаатай үгэтэйн сугтань ба амьяарнь бэшэхэ дүрим.

Нюурай зүйр үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэн, хамаатай үгын хойно залгалга.

Зүйр үгэнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэлгэ.

Дахуул үгэ (3 час)

Тухалагша хэлэлгын хубинууд тухай юрэнхы ойлгосо. Дахуул үгэнүүд тухай ойлгосо. Дахуул үгэнүүдэй бии бололго.

Дахуул үгэнүүдэй дахалан үгынгөө залгалтануудые абалга.

Холболто (4 час)

Холболто тухай ойлгосо. Юрын ба бүридэмэл холболтонууд. Ниилэлдүүлһэн ба дахалдуулһан холболтонууд тухай ойлгосо. Дүтэрхы удхатай холболтонуудые хэрэглэхэ шадабаритай болголго.

Аянгалһан үгэ (3 час)

Аянгалһан үгэнүүдэй удха, тэдэнэй хэлэлгэ соохи үүргэ. Абья дуураһан үгэнүүд.

Аянгалһан үгэнүүдые хоолойн аялгаар илгалга. Аянгалһан үгэнүүдэй хойно запятой ба шангадхалай тэмдэг хэрэглэлгэ. Аянгалһан үгэнүүдые хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэлгэ.

Сэглэлтэ (2 час)

Жэлэй һүүлдэ дабталга (7 час)

Үйлэ үгэнүүдэй синтаксическа үүргэ.

Причастна ба деепричастна дахуулалнуудтай мэдүүлэлнүүд. Тэдэниие хэлэлгэдээ зүбөөр хэрэглэлгэ; нугалбаритайгаар хэлэлгэ, уншалга. Дахуул үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэлгэ. Нюурай зүйр үгэнүүдые дабталга. Аянгалһан үгэнүүдтэй мэдүүлэлнүүдые зүбөөр хэлэлгэ ба уншалга.

Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ (8 час)

Текст ба тэрэнэй хубинуудые дабталга. Яряна хэлэнэй, эрдэм шэнжэлгын, тусхайта хэрэг дансын, уран зохёолой найруулал тухай дабтаха. Ниитын найруулал тухай юрэнхы ойлгосо үгэхэ.

Кинофильмын, радио болон теледамжуулгын удхаар хуряангы найруулга бэшэлгэ.

Уран зохёолнууд сооһоо гол үйлэдэгшэ нюурнуудай мүн танил дүтэ хүнэйнгөө характеристикэ (тодорхойлго) бэшэлгэ.

Юрэ хөөрһэн текстээр үйлэдэгшэ нюурай характеристикэ харуулһан дэлгэрэнгы найруулга.

Газаа түхэлөөрнь хүниие ажаглан хадуужа абанаа харуулһан зохёолго, мүн зураг хаража зохёолго бэшэлгэ.

Ямар нэгэ юумые, байгаалие, ажал хүдэлмэриие ажаглан хадуужа абанаа тодорхойлһон зохёолго.

Уншаһан ном тухай найшаал бэшэлгэ.

Шудалан үзэжэ байгаа уран зохёолой нэгэ хэһэгээр дэлгэрэнгы ба хуряангы найруулга бэшэлгэ.

Буряад хэлээр 7-дохи классай тематическа түсэб

I-дэхи четверть, 18 час

№	Разделнүүд, темэнүүд	Темэ үзэхэ сагай тоо
1	Түрэл буряад хэлэн	1
	Дабталга (4 час)	
2	Фонетикэ, графика, орфоэпи, бэшэгэй дүрим	1
3	Лексикэ, лексикологи, фразеологи	1
4	Үгын бии бололго. Үгын бүридэл. Хэлэлгын хубинууд.	1
5	Холбуулал. Мэдүүлэл.	1
6*	Үгүүлэл. Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1
	Үйлэ үгэ (глагол) (30 час)	
7	Үйлэ үгын удха шанар, тэрэнэй морфологическа шэнжэнүүд	1
8	Үйлэ үгын анхан ба гарахан нуури	1
9	Үйлэ үгын бии бололго	1
10	Үйлэ үгын маягууд	1
11	Үйлэ үгын вид	1
12-14	Үйлэ үгын түхэлнүүд: мэдүүлхэн түхэл	3
15-17	Үйлэ үгын түхэлнүүд: хандаһан түхэл	3
18*	Шалгалтын хүдэлмэри	1

II-дохи четверть, 14 час

№	Разделнүүд, темэнүүд	Темэ үзэхэ сагай тоо
1-2	Хандаһан түхэлэй үйлэ үгэнүүдые хэлэлгэдээ хэрэглэлгэ	2
3*	Үгүүлэл. Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1
4-5	Үйлэ үгын түхэлнүүд: причастна түхэл	2
6-7	Причастинуудай юумэнэй нэрын удхатайгаар хэрэглэлгэ	2
8-9	Причастинуудай зохилдол	2
10	Причастинуудай хамаадал: нюурта	1
11-12	Причастинуудай хамаадал: өөртэ	2
13	Үйлэ үгын түхэлнүүд: деепричастна түхэл	1
14*	Шалгалтын хүдэлмэри	1

III-дахи четверть, 20 час

№	Разделнүүд, темэнүүд	Темэ үзэхэ сагай тоо
1-2	Деепричастинуудай илгарал	2
3-5	Причастна болон деепричастна түхэлнүүдэй үүргэ	3
6*	Үгүүлэл. Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1
7-8	Үйлэ үгын морфологическа шүүлбэри	2
9	Тухалагша хэлэлгын хубинууд	1
	Зүйр үгэнүүд (частицанууд) (6 час)	
10	Зүйр үгэнүүд тухай ойлгосо.	1

11	Зүйр үгэнүүдэй илгарал: нюурай, буруушаахан, өөрсэгүйн	1
12	Асууһан, хүсэһэн, баталһан	1
13	Болзоогой, шангадхаһан, хорихон, тухайлһан	1
14-15	Зүйр үгэнүүдые бэшэхэ дүримүүд	2
	Дахуул үгэ (3 час)	
16	Дахуул үгэнүүдэй удха шанар	1
17	Дахуул үгэнүүдэй илгарал	1
18	Ондоо хэлэлгын хубинуудһаа гараһан дахуул үгэнүүд. Дахуул үгэнүүдэй залгалтануудые абалга	1
19*	Шалгалтын хүдэлмэри	1
20*	Үгүүлэл. Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1

IV-дэхи четверть, 18 час

№	Разделнүүд, темэнүүд	Темэ үзэхэ сагай тоо
	Холболтонууд (союзууд) (4 час)	
1	Холболтонууд тухай ойлгосо	1
2	Ниилэлдүүлһэн холболтонууд	1
3	Дахалдуулһан холболтонууд	1
4	Мэдүүлэл соо холболтонуудые ололго.	1
5*	Үгүүлэл. Хэлэлгэ хүгжөөлгэ.	1
	Тусхай хэлэлгын хуби	
	Аянгалһан үгэ (междомети) (3 час)	
6	Аянгалһан үгэнүүдэй удха шанар	1
7	Абья дууряаһан үгэнүүд	1
8	Междометинүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүд	1
9-10	Сэглэлтэ	2
	Дабталга (7 час)	
11	Мэдүүлһэн түхэл	1
12	Хандаһан түхэл	1
13	Причастна түхэл	1
14	Деепричастна түхэл	1
15-16	Тухалагша хэлэлгын хубинууд	2
17	Бэхижүүлгын даабаринууд	1
18	Шалгалтын хүдэлмэри	1